

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhî” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Cemaatle Kılınan Namazda Fatiha'nın Okunması ve Aile Ziyaretlerinde İhtilat El-Makdisi'ye

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh, Allah yardımcınız olsun.

Benim iki sorum olacak: Birincisi namaz konusu hakkında, ikincisi de aile ziyaretleri konusu hakkında.

Birinci soru: Namazda imama uyan kişinin Fatiha okumasının hükmü nedir? İmam rükû halindeyken veya rükûa yaklaşırken, imama uyan kişi Fatiha'yı tam olarak okuyamayacak şekilde ona yetişmiş olsa, bu rekattan sayılır mı?

İkinci soru: Bayramlarda ve diğer günlerde yapılan aile ziyaretlerinde veya sıla-i rahim sırasında kız kardeşin kocası erkek kardeşin karısıyla, amca oğlu amca kızıyla, erkek kardeşin karısı erkek kardeşle ve benzerleriyle birlikte veya aynı şekilde evde mahremlerle birlikte ailenin evinde ya da başka bir yerde yemekte veya yemek dışında tek bir mecliste bir araya geliyorlar; bu husustaki şerî hüküm nedir?

Bizleri aydınlatın, Allah sizi mübarek kılsın.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

1- Fatiha'yı okuma imkânı olmaksızın imama yetişme yani “mesbuk namazı (cemaatle kılınan namaza baştan yetişemeyip ilk rekâtın rükûundan sonra imama uyan kimse demektir)” açısından olana gelince; bunu “Ahkamu's Salah” kitabının 67. sayfasında açıklamış ve aşağıdaki şekilde söylemiştik:

(İmama uyan kişi (me'mun) imamla birlikte namaz kılmaya yetişir ve kıraatı okumayı kaçıracağından korkarsa, açılış duasını bırakıp kıraat ile meşgul olur; çünkü kıraat farzdır. Bu yüzden nafîle ile meşgul olmaz. Şayet Fatiha'nın bir kısmını okur ve imam da rükûa giderse kıraatı terk eder; çünkü imama uymak şarttır. Şayet imam rükûdayken yetişirse, ayakta başlangıç için tekbir getirir, sonra rüku için tekbir getirir ve rükûa gider. Şayet hem başlama hem de rükû tekbiri için niyet ederek tekbir getirirse farz için geçerli olmaz. Çünkü niyette farz ile nafîlenin arasını bir araya getirmiştir. Zira niyette bir araya getirmiş olup bu yüzden namaza başlamış olmaz. Şayet imamla birlikte caiz olan rükûa yetişirse, rekata yetişmiş sayılır, şayet buna yetişemez ise rekata yetişmemiş sayılır. Dolayısıyla ne zaman imamla birlikte bir rekâta yetişirse, cemaat namazına yetişmiş sayılır. Zira Ebu Hureyra Radıyallahu Anh'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: إذا جئتم إلى الصلاة ونحن سجدوا فاسجدوا ولا تعدوها شيئاً ومن أدرك الركعة فقد أدرك الصلاة **Siz secdede iken namaza yetiştiğinizde hemen secdeye varınız ve bu**

secdeyi (namazdan) bir rekât saymayınız. Kim rükûa yetişirse, namaz(ın kıyam ve kıraatına) da yetişmiş olur.” Şayet imamla birlikte son rekâta yetişirse, bu namazının ilk (rekâtı) sayılır. Zira Ali Radıyallahu Anh’dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: “ما أدركت فهو أول صلاتك (Namazda) yetiştiğin, namazının ilk (rekâtı) sayılır.” Buna göre selam verildiğinde, namazının geri kalan (rekatlarını) kılar. Şayet bu kunut olan bir namaz sırasında olmuş ve imamla birlikte kunutu okumuşsan, namazının sonunda kunutun olduğu (rekât) tekrar edilir. İmama uyan kişinin (me’mun) imama uyması gerekir ve hiçbir fiilde onun önüne geçmemelidir. Zira Ebu Hureyra’dan Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: إنما جعل الإمام ليؤتم به فلا تختلفوا عليه، فإذا كبر فكبروا، وإذا ركع فاركعوا، وإذا قال سمع الله لمن حمده فقولوا اللهم ربنا لك الحمد، وإذا سجد فاسجدوا **İmam, kendisine uyulsun diye imam edilir. O halde o, tekbir getirdiği zaman tekbir getiriniz, rükûa gittiği zaman rükûa gidiniz; Semiallahu limen hamideh dediği zaman; Rabbena ve lekel hamd deyiniz. Secdeye ettiği zaman da secde ediniz.”** İmam namazda kıraat esnasında hata yaparsa imama uyan kişi onun önünü açar (unuttuğu ayeti hatırlatır). Zira Enes’ten şöyle dediği rivayet edilmiştir: كان أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم يلقن بعضهم بعضاً في الصلاة: **Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in Ashabı, namaz esnasında birbirlerine (Kur’an’ı) hatırlatıyorlardı.”** Şayet kıraat dışında bir zikirde olursa, imama uyan kişi iştirah için yüksek sesle uyarır. Şayet bir fiilde hata yaparsa, ona bildirmek için tesbihat getirir. İmama uyan kişi, şayet imamdandan ayrılmaya niyet eder ve kendi başına tamamlarsa caizdir; ister bir özrü olsun isterse olmasın fark etmez: **“Çünkü Muaz kıraati uzatınca bir bedevi ondan ayrıldı, bunu Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e anlattı, o da buna karşı çıkmadı.”**

2- Sıla-i Rahim’e gelince; bu, bizim kitaplarımızda geçmektedir:

1- İçtimai Nizam – Sıla-i Rahim:

(...Hadislerin geneli, akrabaların hepsini kapsamına aldığı göstermektedir. Mahrem olanlardan veya bunların dışındaki akrabalarından olsun, bunların tümü akraba kavramı içerisinde değerlendirilmektedir. Sıla-i rahim konusu ile ilgili birçok hadis rivayet edilmiştir. Nitekim Aleyhissalatu ve’s Selam şöyle buyurmaktadır: لا يدخل الجنة قاطع رجم **“Akrabalık ilişkilerini koparan kimse cennete giremez.”** [Buhari, Cübeyr Bin Mut’im yoluyla tahrir etti.] Enes Bin Malik’den, Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: من أحب أن يبسط له في رزقه وينسأ له في أثره فليصل رحمه **“Kim rızkının geniş ve ömrünün uzun olmasını isterse akrabalık hukukuna riayet etsin, bağlarını koparmasın.”** [Müttefekun aleyh.] Ebu Hureyre Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den şu hadisi rivayet eder: إن الله خلق الخلق حتى إذا فرغ من خلقه قالت الرجم هذا مقام العائذ بك من الطبيعة قال نعم أما ترضين أن أصل من وصلك وأقطع من قطعك قالت بلى يا رب قال فهو لك قال **Allah mahlûkatı yarattı. Yaratma işini bitirdiği rahim (akrabalık bağı) dedi ki: Benim bu duruşum koparılmaktan dolayı sana sığınan bir kimsenin duruşu gibidir, dedi. Allah: Evet, seni gözetip birleştireni benim de gözetip birleştirmeme, seni koparıp gözetmeyi benim de koparıp gözetmememe razı olamaz mısın, buyurdu. Rahim, evet razıyım Rabbim, dedi. Allah da bu sana verildi, buyurdu. Sonra Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem: İsterseniz şu ayeti okuyun dedi: Demek idareyi ve iktidarı ele geçirdiğiniz takdirde, akrabalık münasebetlerini parçalayıp kesecek misiniz?”** [Müttefekun aleyh. Lafız Buhari’ye ait.] Bir başka hadiste Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: ليس الواصل بالمكافي ولكن الواصل الذي إذا قطعت رحمه وصلها **“Akrabalık bağı gözetken kimse (yapılan iyiliğe karşılık vererek) mükâfatlandırılan kimse değildir. Akrabalık bağı gözetken kimse akrabalık bağı kopartıldığı halde kendisi onu gözetendir.”** [Buhari, Abdullah Bin Amr yoluyla

tahric etti.] İşte bunların tümü akrabalık hukukunun gözetilmesini teşvik etmektedir. Akrabalık bağları ile ilgili nâsslar İslam şeriatının, İslam cemaati arasındaki sevgi bağlarının oluşmasına, ilişkileri sürdürmelerine, akrabaların birbirleri ile yardımlaşmalarına ve birbirlerini ziyaret etmelerine ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Ayrıca İslam şeriatının kadın ve erkek birlikteliğine ve bu birliktelikten doğan ilişkilerin düzenlenmesine ne kadar önemli bir yer verdiğini de göstermektedir. Bu nedenle İslam şeriatı toplumdaki içtimai durumla ilgili hükümler koymuş ve insanlık için en hayırlı içtimai nizamı belirlemiştir...]

2- İçtimai Nizam – Özel Hayat:

(...İşte bunlar dışarıdan gelip eve girmek isteyenlerle ilgili ev içerisindeki özel hayatı koruyan hükümlerdir. Bu hususta yabancı ile yakın akraba arasında herhangi bir fark söz konusu değildir. Evin içinde bulunan kimsenin özel hayatıyla ilgili hükümlere gelince: Kadın, kadınlarla veya mahremleriyle birlikte yaşar. Çünkü onlar, kadının ziynet yerlerini açması caiz olan kimselerdir ve özel hayatta evinde kadın ziynet yerlerini açmadan yaşayamaz. Evinde işlerini görmekte olan kadının yüz ve ellerinin dışında kalan ziynet yerlerini açmadan çalışması zor olduğundan, ziynet yerlerini de mahremi olmayan kimselere göstermesi caiz olmadığından kadınlar ve mahremleri dışındakilerle beraber yaşaması caiz değildir. Çünkü özel hayat, kadınlara ve mahremlere aittir ve bu hususta Müslüman kadınlarla Müslüman olmayan kadınlar arasında hiç fark yoktur. Çünkü hepsi de kadındır. Kadının, ziyneti sayılan azalarını yabancı kimselere göstermesinin yasaklanması, mahremlerine ise yasaklanmamış olması; özel hayatın sadece mahremlere ait olduğuna delildir. Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَائِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الْوَالِدَاتِ وَالْأَخَوَاتِ إِلَّا مَا ظَهَرَ عَلَىٰ غَوْرَاتِ النِّسَاءِ “Mümin kadınlara da söyle! Gözlerini haramdan sakınsınlar, iffetlerini korusunlar. Kendiliğinden görülen kısmı müstesna (olmak şartıyla) ziynetlerini açsınlar. Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar. Ziynetlerini, kocaları veya babaları veya kocalarının babaları veya oğulları veya kocalarının oğulları, kardeşleri veya erkek kardeşlerinin oğulları veya kız kardeşlerinin oğulları veya kadınları veya cariyeleri veya erkekliği kalmamış hizmetçiler ya da kadınların mahrem yerlerini henüz anlamayan çocuklardan başkasına göstermesinler.” [Nisa 31] Ayet, mahrem olanlara köleleri de katmıştır. Bunun gibi yaşlılık, bunaklık, iğdişleştirilmiş (hadım edilmiş) durumda olan kimseler, kadınlara karşı şehvi duygularını kaybetmiş olmaları sebebiyle kadınların ziynetini görebilirler. Bunların dışında kalan yabancı erkeklerin -mahrem olmayan akrabalarından olsalar dahi- özel hayatta bulunmaları kesinlikle caiz değildir. Çünkü kadının ev işleri ile uğraşırken açılabilen ziynet yerlerini mahremlerinin dışında kalanların görmeleri caiz değildir.

Sadece yemek ve akraba ziyareti gibi şeriatın istisna kıldığı haller hariç, yabancı erkeklerin özel hayatta kadınlarla beraber olmaları kesinlikle haramdır. Bu durumda da kadının yanında mahreminin olması ve bütün avretlerinin örtülü olması gerekir.)

3- Aynı şekilde bunu, birçok cevapta açıklamıştık ve bunlardan bazıları şunlardır:

28/02/2010 tarihli soru-cevapta şöyle geçmektedir:

(Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in onayladığı İslami hayatta erkek ve kadınların varlığı ve erkek ve kadınlar arasındaki şerî muameleleri düzenleyen şerî deliller... tüm bunlar açıkça belirtilmiştir. Nitekim bu konuda birden fazla cevap verilmiş olup bu hususta bir muğlaklık olmadığını ümit ediyoruz.

Yine de ben bu mektupta, bu meselede herhangi bir muğlaklık olmaması ümidiyle Allah'ın izniyle konuyu daha da açıklığa kavuşturacağım:

* Genel hayat, erkeklerin ve kadınların girmek için izin gerektirmeyen kamusal alanlarda bulunması anlamına gelmekte olup buna yönelik erkekleri ve kadınları tanzim eden şerî hükümler vardır.

Özel hayat, evler gibi girerken izin almayı gerektiren yerler olup aynı şekilde buna yönelik de erkekleri ve kadınları tanzim eden şerî hükümler vardır.

* Özel hayata "evlere" gelince; bu mesele açıktır ve daha fazla açıklamaya da gerek yoktur. Zira kadınların buradaki yaşamları yabancılarla değil mahremleriyle olur. **Ancak sıla-ı rahim (akrabalık bağlarının korunması) gibi belirli bir durum hakkında bir nâss varit olmuşsa, o zaman mahremi olmasa bile yakın akrabasını ziyaret etmesi caiz olur. Örneğin amcasının oğluna gitmesi, bayramlarda amcasının kızlarını karşılaması gibi ve doğal olarak yalnız (halvette) kalmadan ve avret yerlerini açığa çıkarmadan babası veya amcasıyla gitmesi ve mahremleri olmasa bile akrabalarını ziyaret etmesi gibi.**

* Genel hayata gelince; kadın ve erkeğin bu sırada bir araya gelmesi şeriatın onaylamış olduğu bir ihtiyaçtan dolayı olursa, o zaman bu birliktelik şerî yönden caiz olur ve şerî yönü olduğunu söyleriz. Çünkü aşağıdaki şekilde olduğu gibi bu birlikteliği tanzim eden şerî nâsrlar vardır:

Şeriatın erkek ve kadınların bir arada bulunmalarını onayladığı bir ihtiyaç veya bir arada bulunmaları aynı maksat için olursa, erkeklerin saflarının kadınlardan ayrı olması vaciptir. Örneğin erkek ve kadınların namaz için, ilim derslerine katılmak için, davet üzerine bir konferans için veya davet amellerinden genel bir amel için bir arada bulunmaları gibi... Bu durumlarda, saflarının ayrı olmasıyla birlikte erkek ve kadınların bir arada bulunmaları caizdir. Buna bazen özel hükümlerle birlikte genel hayat denilmektedir. Yani burada, erkek ve kadınların bir arada bulunmalarına yönelik özel bir keyfiyet vardır.

2- Şeriatın erkek ve kadınların bir arada bulunmalarını onayladığı bir ihtiyaç veya bir arada bulunmaları farklı maksatlar için olursa, erkeklerin saflarının kadınlardan ayrı olması vacip değildir. Örneğin pazarda, sokakta, halka açık bir parkta veya halk otobüslerine binerken erkeklerin ve kadınların bir arada bulunmaları gibi... Bu ise iki türdür:

a- Farklı maksatların, ancak ihtilat ile, yani yakınlaşma ve konuşmanın karışmasıyla yeri getirilmesi. Örneğin pazarda alıp satmak gibi. Bu türde ihtilat caiz olur.

b- Farklı maksatların, ihtilat olmaksızın, yani yakınlaşma ve konuşma karışmaksızın yeri getirilmesi. Örneğin halk otobüslerine binmek, parklarda ve sokakta yürümek gibi... Bu türde, ihtilat olmaksızın, yani yakınlaşma ve konuşma olarak karışmaksızın erkek ve kadınların bir arada bulunması caizdir. Dahası her biri kendi maksadı ve amacı için konuşmadan birbirlerine yakın olabilirler. Örneğin sokakta ve parklarda yürümek ve halk otobüslerine binmek gibi...

* Görüldüğü gibi özel ve genel hayatta erkek ve kadının varlığına dair hükümler açık ve nettir:

Özel hayat olan “eve”, izin alarak girilmesi gerekir. Genel hayatta ise girerken izin almaya gerek yoktur. Bu genel hayattan bir kısmı safların ayrılmasını gerektirirken bir kısmı da safların ayrılmasını gerektirmemektedir. Aynı şekilde genel hayatın bir kısmında ihtilatın olması, yani yakınlaşma ve konuşmanın karışması caiz olduğu gibi bir kısmında ise karışmak caiz değildir, bilakis konuşma olmaksızın sadece yakınlaşmak caizdir...) Bitti.

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur.) Bitti.

- 06/06/2016 tarihli soru-cevapta ise şöyle geçmektedir:

(a- İhtilat, yani erkeklerin yabancı kadınlarla bir arada bulunması, şeriatın bir arada bulunmalarını onayladığı bir ihtiyaçtan dolayı değilse haramdır... Eğer şeriatın bir arada bulunmalarını onayladığı bir ihtiyaçtan dolayı olur ve bu şekilde bir araya gelerek zaman geçirirlerse o zaman caiz olur.

b- İster özel ister genel hayat olsun şeriatın açıkladığı ihtiyaçlar için bir araya gelmelerini onaylayan deliller varit olmuştur. Örneğin akrabalarla ilgili özel hayatta, sıla-irahim, yemek yemenin ve hasta ziyaretinin caiz olduğuna dair şerî deliller vardır... Genel hayatta ise savaşlarda yaralı olan birinin tedavisi... Pazarları gezmek, camilerde namaz kılmak, ilim meclislerine katılmak ve hacca gitmek gibi... **Camiler ve halka açık konferanslar gibi safların ayrılması veya pazar ve hac gibi safların ayrılmaması bakımından bunların tamamı şerî hükümlere göredir.**

c- Sıla-i rahim sadece mahrem olan akrabalar için değildir, aksine amca kızı gibi mahrem olmayan akrabalar için de geçerlidir. (İçtimai Nizam'da sıla-i rahim konusuna bakın) Dolayısıyla akrabaların bayramlarda veya özel günlerde birbirlerini ziyaret etmeleri ve birlikte oturmaları caizdir. Ancak sıla-i rahim, sağlık ve koşullar hakkında bilgi almak, hastaları ziyaret etmek, ihtiyaçları gidermek ve benzerleri için oluyor ama birlikte oturmayıp “örneğin sert oyunlar oynuyorlar”, birlikte dolaşmaya çıkıyorlar ve bahçede birlikte oturup sohbet ediyorlarsa... Bu, caiz değildir.) Bitti

Umarım sorularınıza verilen bu cevaplar yeterli olmuştur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 16 Ramazan 1443

M. 17/04/2022

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4238/>